

УДК 681.5

АНАЛІЗ СИСТЕМ АВТОМАТИЗОВАНОГО КЕРУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИМ ОБЛАДНАННЯМ

В.Г. Здоренко, д.т.н., професор

Київський національний університет технологій та дизайну

С.А. Моругій, магістрант

Київський національний університет технологій та дизайну

П.В. Мотрук, магістрант

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: система автоматизованого керування, енергетичне обладнання, підвищення ефективності.

Складний економічний стан енергетичної галузі України, зростання цін на імпорتنі енергоресурси, а також їх обмеженість вимагають більш економічного та раціонального їх використання. При цьому застосування енергоефективних технологій є найважливішим питанням, оскільки від його вирішення залежить не тільки економічна, але і політична незалежність нашої держави. Висока ціна на енергоресурси, використання на підприємствах зношеного технологічного обладнання та застарілих технологій значно збільшує енергоємність продукції, що робить її неконкурентоспроможною.

При цьому понад 85 % обладнання теплових електростанцій вичерпало нормативний ресурс роботи, а більша його частина наблизилася до межі фізичного та морального зносу. Тому широке поширення одержало використання енергетичного обладнання у вигляді стаціонарних газотурбінних установок [1], при цьому для збільшення ККД такого енергетичного обладнання застосовується утилізація теплоти відхідних газів в котлах-утилізаторах, для вироблення теплової енергії та регенерація теплоти за допомогою газо-повітряних підігрівачів для підігріву повітря після компресора [2].

Суттєве підвищення ефективності роботи такого обладнання можливо за рахунок використання в них у якості палива несертифікованих газів: горючих газів штучного походження і газів, які є побічним продуктом технологічних виробництв. Це дозволяє значно знизити витрати на паливо, оскільки такі гази значно дешевше природного або є умовно безкоштовними, а також знизити енергоємність продукції. Однак використання таких газів в якості основного палива ускладнено тим, що нижча теплота згоряння цих газів може значно змінюватися і, таким чином, вносити збурення в режим роботи енергетичних установок [3].

Таким чином, існує необхідність в проведенні досліджень для розробки системи автоматизованого керування енергетичним обладнанням, яка б дозволила використовувати в подібних установках несертифіковані види газоподібного палива для підвищення ефективності їх роботи.

Отримана математична модель енергетичного обладнання, яка описує динамічні властивості обладнання та дає можливість враховувати зміну якості палива, що надходить в камеру згоряння. Визначено, що основними зовнішніми збуреннями є: зміна температури повітря на вході в компресор, зміна електричного навантаження, зміна теплоти згоряння палива, зміна температура зворотної води із системи опалення і зміна температури води на вході в систему гарячого водопостачання [4]. На основі отриманої математичної моделі складені структурні схеми для моделювання динамічних властивостей, як окремих елементів, так і всього енергетичного обладнання. Результати моделювання використано для аналізу динамічних властивостей з метою виявлення найбільш ефективних каналів, які можуть бути використані як керуючі.

Показана доцільність удосконалення роботи енергетичного обладнання за рахунок застосування палива з різною енергетичною цінністю, що дає можливість підвищити ефективність його роботи та знизити вартість виробленої теплової енергії. Запропонована структура системи автоматизованого керування, що дозволяє вирішити це завдання [5].

Подальший напрямок досліджень полягає в удосконаленні системи автоматизованого керування та використанні каналу керування за температурою вихідних газів для подальшого підвищення ефективності енергетичного обладнання.

Список використаних джерел

1. Апаратно-програмне забезпечення моніторингу об'єктів генерування, транспортування та споживання теплової енергії: Монографія / [В.П. Бабак, В.С. Берегун, З.А. Бурова, Л.Й. Воробйов, Л.В. Декуша, О.Л. Декуша, А.О. Запорожець, С.І. Ковтун, О.І. Красильников, О.О. Назаренко, Т.А. Полобюк]. – Київ: Ін-т технічної теплофізики НАН України, 2016. – 298 с.
2. Клименко, В.Н. Когенерационные системы с тепловыми двигателями (Справ. пособие) [Текст] / В.Н. Клименко, А.И. Мазур, П.П. Сабашук. – Ч.1–3. – К.: 2008. – 560 с.
3. Ганжа, А.Н. Усовершенствование стационарной газотурбинной установки выбором рациональных параметров регенератора-воздухоподогревателя [Текст] / А.Н. Ганжа, Н.А. Марченко // Сб. научн. тр. "Вестник НТУ "ХПИ": Енергетичні та теплотехнічні процеси й устаткування. – 2012. – №7. – С. 124 – 128.
4. Ларіонова, О.С. Розробка математичної моделі динаміки когенераційної енергетичної установки [Текст] / О.С. Ларіонова, А.М. Бундюк // Наукові праці ОНАХТ. – 2009. – Т.2, №35. – С. 266 – 271.
5. Тарахтій О.С. Аналіз динамічних характеристик когенераційної енергетичної установки (КЕУ) [Текст] / О.С. Тарахтій, А.М. Бундюк // Холодильная техника и технология. - 2012.-№4(138)- С. 71 - 74.